

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

59. An qui contraxit bigamiam cum vidua, vel accessit ad propriam uxorem, postquam illa adulterium commisit, possit petere dispensationem hujus irregularitatis ab Episcopo? Et quid, si res adulterij ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76359](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76359)

330 Tract. III. De Potestate Episcoporum,

Deinde in cap. nuper, & cap. ult. de bigamis, negatur illis potestas suscipiendi Ordines minores.

2. Non desinit tamen DD. affirmatiuum sententiam tenentes, vt Petrus Cornejo in 3. part. D. Thome tract. 5. de irregul. disp. 10. dub. 1. quest. 5. Conitulus in respons. moral. lib. 1. q. 106. Sanchez de matrim. lib. 7. disp. 86. num. 11. Auila de cens. part. 7. disp. 7. dub. 4. Azorius part. 2. lib. 5. cap. 20. quest. 2. Miranda in Manual. Pralat. tom. 2. quest. 8. art. 2. concl. 2. Sayrus de cens. lib. 6. cap. 6. num. 11. & alij penes ipsos, quibus adde nouissime Mauritium Alzedo in praxi Episcop. part. 2. cap. 6. num. 5. Ioan. de la Cruz in director. part. 2. de irregul. dub. 1. conclus. 1.

3. Sed tu ne recedas à negatiua sententia, quia ita declarauit sacra Cardinalium Congregatio, vt testatur Piafecius in praxi part. 1. cap. 1. art. 10. n. 11. Amendar. in recapit. ad leg. Nauarre lib. 2. tit. 19. num. 16. Garzias de benef. tom. 2. part. 7. cap. 6. num. 5. Molfesius in summa tom. 1. tract. 6. cap. 7. num. 28. de Vecchis in praxi nouitior. disp. 9. dub. 15. n. 2. Taurburinus de iure Abbatum tom. 2. disp. 7. quest. 3. n. 2. Nouarius tract. de elect. fori quest. 52. num. 25. Leo in thesaur. fori Eccles. part. 2. c. 8. n. 36. & ita etiam fuisse decifum à Curia Archiep. Neapolitana, testatur Riccius part. 4. decif. 331. numer. 8. in fine.

4. Notandum est tamen hic obiter cum Turriano & alijs DD. supradictis posse Episcopum dispensare in bigamia similitudinaria cum eo, qui contraxit cum virgine, contra Maiolum lib. 1. de irregul. cap. 33. num. 7. Secus si cum vidua, vel si duplex inuit in Ref. seq. Matrimonium, contra Palatinum in 4. disp. 27. disp. 4. & Henriquez lib. 12. cap. 6. num. 11.

Sup. hoc primo delicto in to. 5. r. 5. Ref. 148. & pro secundo delicto infra in Ref. seq. §. His post medium, à vers. Post etiam, & in alio vers. eius not.

RESOL. LIX.

Si quis contraxit bigamiam cum vidua, vel accessit ad propriam uxorem, postquam illa adulterium commisit, an possit petere dispensationem huius irregularitatis ab Episcopo?

Et quid si res adulterij sit occulta?

Et supponitur esse irregularem ex bigamia interpretatiua, si contrahas cum vidua, qua prius matrimonium consummauerat, & idem si contrahas cum corrupta ab alio; & si accesseris ad propriam uxorem, posteaquam adulterium commisit, tamen à principio virgo accepta fuerit.

Et quid est dicendum, si vir ignorans coniugis adulterium, illam carnaliter bona fide cognouit?

Idem est, si à principio existimas ducere virginem, duxerit corruptam.

Et quid, si maritus per censuras cogatur reddere debitum?

Et cursum, an Episcopus possit dispensare in irregularitate, quam contraxit Sacerdos, qui post mortem uxoris legitima existens in sacris, tentat aliam uxorem accipere, & quam Subdiaconus contraxit ducens viduam?

Et an laicus contrahat irregularitatem inuendo matrimonium cum duabus inualide; vel cum una valide, & cum alia inualide, vel inualide cum vidua?

Et breuiter docetur posse Episcopum cum bigamis proprijs dispensare ad minores Ordines, & ad beneficium simplex. Ex parte 10. tract. 11. & Misc. 1. Refol. 25.

§. 1. SUppono esse irregularem ex bigamia interpretatiua, si contrahas matrimonium cum vidua, quæ prius matrimonium consummauerat. Et idem est, si contrahas cum corrupta ab alio; vt deci-

ditur cap. Pracipimus, disp. 34. & cap. Si quis viduam 50. & cap. Debitum de Bigamis. Secundò suppono, quòd hæc bigamia interpretatiua contingit per accessum ad propriam uxorem, postquam illa adulterium commiserit; tamen à principio virgo accepta fuerit. Sicuti habetur cap. si Laici 34. disp. & tradunt omnes Doctores apud Suarez, disp. 49. sect. 3. n. 15. Sanchez disp. 84. num. 15. & Augustinum Barbofam alleg. 49. num. 8. Ratio est, quia maritus, cognoscens uxorem ab alio corruptam, maritus corruptæ nuncupatur, idèoque perinde iudicandus est, ac si cum corrupta contraxisset.

2. Difficultas verò est, an hæc irregularitas contrahatur, si ignorans coniugis adulterium, illam carnaliter cognoueris; Et idem est, si à principio existimans ducere virginem duxerit corruptam; Negant Petrus de Ledesma, de Matrim. quest. 66. art. 3. col. penult. & Emanuel Sà, verb. irregularitas bigamias, n. 3. Moueri possunt, quia actus, ob quem irregularitas contrahitur, debet esse actus ab homine, quatenus rationalis est; ac proinde ab illo quatenus ratione vitur. Cognoscens verò uxorem, ignorans esse adulteram, nunquam liberè suam carnem diuisit in plures. Ergo nunquam fundamentum præstitit contrahendi hanc irregularitatem. Verùm in his casibus irregularitatem contrahit, docent Doctores communiter, Auila 7. p. disp. 8. dub. 1. vers. Tertio modo. Sanchez lib. 7. disp. 84. n. 15. Paulus Layman lib. 1. Summ. tract. 5. p. 5. cap. 6. num. 3. & alij innumeri ad ipsos. Quippe hæc irregularitas non in penam alicuius delicti, neque ob infamiam vllam personæ; sed ob defectum significationis inducta est; quæ significatio esse non potest, si maritus corruptæ fuerit; quia sicut ipsa mulier in plures suam carnem diuisit, sic vir illam cognoscens, censetur in plures suam carnem diuisisse.

3. His suppositis quero, an Episcopus possit dispensare cum supradictis bigamis; Et probabiliter affirmatiuè respondet Ioannes Præpositus in 3. part. D. Thome, q. 5. de irregul. dub. 7. n. 138. vbi sic ait; Peculiaris difficultas, an Episcopus nunquam possit dispensare in irregularitate orta ex bigamia interpretatiua, v. g. si res sit occulta. Aliqui vniuersim censent non posse, quia hæc irregularitas non oritur ex delicto, sed ex defectu significationis, vel ex ipso facto coniugij attentati etiam inualide; non videtur tamen improbabile, quòd possit in ea, que oritur ex delicto etiam alieno, v. g. in irregularitate quam contrahit is, qui cognouit uxorem postquam ea commisit adulterium cum alio, - si talis incurrit irregularitatem, etiam si adulterium vxoris sit occultum, quia talis irregularitas verè oritur ex delicto, vt ostendimus. Item, quòd possit in ea quam contrahit Sacerdos qui post mortem vxoris legitime existens in Sacris, tentat aliam in vxorem accipere; quia etiam hæc irregularitas oritur ex delicto: idque etiam si conetur contrahere cum vidua; nam cum Matrimonium sit irritum, non inducit irregularitatem ex defectu significationis, sed ex peccato. Tertio, si Laicus contrahat irregularitatem, inuendo Matrimonium cum duabus inualide; vel cum vna valide, cum alia inualide; vel inualide cum vidua. Quam irregularitatem oriri ex delicto, tenet Sanchez lib. 7. de Matrim. disp. 84. n. 6 in fine, qui pro ea sententia plures citat, & disp. 86. n. 12. censet Episcopum in nostro casu posse dispensare. Non est, inquam, improbabile in his, & similibus casibus, quando irregularitas est occulta, Episcopum posse dispensare, non solum quoad minores Ordines recipiendos, vel exercendos, sed etiam quoad Maiores, iuxta potestatem ei concessam à Concilio Tridentino, sess. 14. c. 6. de Reformat. Possit etiam dispensare in irregularitate occulta, quam contrahit Subdiaconus, ducens viduam, quia eius irregularitas est

Sup. hoc 50. r. 5. Ref. 148. & pro secundo delicto infra in Ref. seq. §. His post medium, à vers. Post etiam, & in alio vers. eius not.

est ex delicto; vt censent Sanchez *disp. 85. n. 10.* vide
...
add. Caltum Palaum, *tom. 6. disp. 6. punct. 8. n. 16.* sic
...
Sed vt verum fatear eum Lessio in 3. part. D.
...
4. Sed vt verum fatear eum Lessio in 3. part. D.
...
4. Sed vt verum fatear eum Lessio in 3. part. D.
...
4. Sed vt verum fatear eum Lessio in 3. part. D.

...
4. Sed vt verum fatear eum Lessio in 3. part. D.
...
4. Sed vt verum fatear eum Lessio in 3. part. D.
...
4. Sed vt verum fatear eum Lessio in 3. part. D.
...
4. Sed vt verum fatear eum Lessio in 3. part. D.

...
4. Sed vt verum fatear eum Lessio in 3. part. D.
...
4. Sed vt verum fatear eum Lessio in 3. part. D.
...
4. Sed vt verum fatear eum Lessio in 3. part. D.
...
4. Sed vt verum fatear eum Lessio in 3. part. D.

...
4. Sed vt verum fatear eum Lessio in 3. part. D.
...
4. Sed vt verum fatear eum Lessio in 3. part. D.
...
4. Sed vt verum fatear eum Lessio in 3. part. D.

...
4. Sed vt verum fatear eum Lessio in 3. part. D.
...
4. Sed vt verum fatear eum Lessio in 3. part. D.
...
4. Sed vt verum fatear eum Lessio in 3. part. D.

...
4. Sed vt verum fatear eum Lessio in 3. part. D.
...
4. Sed vt verum fatear eum Lessio in 3. part. D.
...
4. Sed vt verum fatear eum Lessio in 3. part. D.

...
4. Sed vt verum fatear eum Lessio in 3. part. D.
...
4. Sed vt verum fatear eum Lessio in 3. part. D.
...
4. Sed vt verum fatear eum Lessio in 3. part. D.

...
4. Sed vt verum fatear eum Lessio in 3. part. D.
...
4. Sed vt verum fatear eum Lessio in 3. part. D.
...
4. Sed vt verum fatear eum Lessio in 3. part. D.

...
4. Sed vt verum fatear eum Lessio in 3. part. D.
...
4. Sed vt verum fatear eum Lessio in 3. part. D.
...
4. Sed vt verum fatear eum Lessio in 3. part. D.

Et an Episcopus, si fuerit complex in simonia, possit
...
Et tandem docetur, quod non sit standum Decisionibus
...
Ex part. 7. tr. 2. Ref. 36.

§. 1. **V**Tinam hic casus saepius in praxi non ac-
...
Campanili in *diuers. lur. Can. Rubr. 11. c. 27. n. 66.* &
...
Sed vt dixi, affirmatiua sententia
...
4. Sed vt dixi, affirmatiua sententia
...
4. Sed vt dixi, affirmatiua sententia

2. Et ideo hanc sententiam ego teneo. Non de-
...
3. Tamenque algunos Autores quieren, que esto se
...
4. Sed vt dixi, affirmatiua sententia
...
4. Sed vt dixi, affirmatiua sententia

RESOL. LX.
An Episcopus vigore huius Decreti possit dispen-
...
tam?

Ec 4 nibus

Sup. hoc sus-
pra in Ref.
27. late per
totam, & in
tom. 1. tr. 5.
Ref. 23. 5. pe-
nult. & vlt.
&c.

Sup. hoc sus-
pra in Ref.
27. late per
totam, & in
tom. 1. tr. 5.
Ref. 23. 5. pe-
nult. & vlt.
&c.

Sup. hoc sus-
pra in Ref.
27. late per
totam, & in
tom. 1. tr. 5.
Ref. 23. 5. pe-
nult. & vlt.
&c.

